

GAZİANTEP UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Journal homepage: <http://dergipark.org.tr/tr/pub/jss>

Araştırma Makalesi • Research Article

W. B. Yeats'in İmgeci Şiirlerinin Kavramsal Metafor Kuramı ile Yorumlanması

Interpreting W. B. Yeats's Imagist Poetry through Contextual Metaphor Theory

Dilek İNAN^{a*}

^aProf. Dr., İzmir Demokrasi Üniversitesi, İzmir / TÜRKİYE
ORCID: 0000-0002-5128-8409

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 18 Eylül 2020

Kabul tarihi: 10 Aralık 2020

Anahtar Kelimeler:

Kavramsal Metafor Teorisi,

Kaynak Alan,

Hedef Alan,

W. B. Yeats,

İmgeci Şiir

ARTICLE INFO

Article History:

Received Sep 18, 2020

Accepted Dec 10, 2020

Keywords:

Uncanny,

Edgar Allan Poe,

"Morella,"

Sigmund Freud,

Psychoanalytical Literary Criticism

ÖZ

Aristotle'den bu yana genellikle dekoratif amaçlı kullanılan, üstün yetenek gerektiren ve edebi söz sanatı olarak görülen metafor kavramı, 1980 yılında Lakoff ve Johnson'ın çığır açan çalışması ile yeni bir boyut kazanmış, metaforun aslında etrafımızdaki karmaşık dünyayı anlamak için insan düşüncesini açığa çıkaran, bilişsel, güçlü ve analitik bir benzetme aracı olduğu ortaya konmuştur. Metafor dile zenginlik, çeşitlilik ve yenilikçi anlam katar. Bu çalışma Lakoff ve Johnson'ın Kavramsal Metafor Kuramını kullanarak İrlandalı Şair William Butler Yeats'in imgeci şiirlerinde metaforik yansımaları yorumlayarak, şairin metafor mekanizması aracılığı ile benzetme ve anlatım sınırlarını zorladığı ortaya çıkaracaktır. Metafor üretilirken hedef alan ve kaynak alandaki çağrışımlardan faydalanılır ve soyut kavramlar, somut kavramlara dönüştürülerek tasvir edilir. Yani benzetilen ve benzeyen varlıklar arasında bir nakil söz konusudur. 1922 yılında Bağımsız İrlanda devletinde senatörlük yapan ve 1923 yılında Nobel ödülünü kazanan William Butler Yeats 20. yüzyılın önemli kültürel lideri ve büyük şairi olarak bilinir. Yeats imgeci şiirlerinde soyut kavramları somut sembollerle anlatır, bu bağlamda Yeats'in imge kullanımı Kavramsal Metafor Kuramındaki soyut-somut dönüştürmesine benzerdir. Seçilmiş olan 5 imgeci şiirde hedef alan ve kaynak alanlar belirlenecek, Yeats'in kompleks soyut kavramları zihninde somut kavramlara dönüştürerek nasıl tasvir ettiği ve benzetilen ve benzeyen kavramlar arasındaki nakil tartışılacaktır.

ABSTRACT

Metaphors, which are thought to be the products of the genius particularly, have been used for decorative purposes since Aristotle. However, Lakoff and Johnson's groundbreaking work *Metaphors We Live By* (1980) has revolutionized the concept of metaphor, and the authors have argued that metaphor is actually a means of cognitive and analytical comparison which reveals human thought in order to understand the world. Metaphor bears richness, variety and innovation. This paper benefits from Lakoff and Johnson's Conceptual Metaphor Theory in order to interpret the metaphorical reflections in the Irish poet W.B. Yeats's imagist poetry. When producing metaphors one can benefit from the associations of target domain and source domain, thus, abstract concepts are described via concrete concepts. Hence there is mapping between two domains: the abstract target domain and the concrete source domain. W. B. Yeats worked as a Member of Congress in the Irish Free State in 1922 and he won the Nobel Prize for literature in 1923. He is known to be the cultural leader and a great poet in the 20th century. Yeats describes abstract concepts through symbols in his imagistic poems, which are actually similar to the mapping between the abstract and concrete in the Conceptual Metaphor Theory. In this paper source domain and target domains are determined in 5 selected imagist poems in order to understand how Yeats transforms complex abstract concepts into concrete concepts in his mind and to discuss the mapping between target and source domains.

* Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: dilek.inan@idu.edu.tr

EXTENDED ABSTRACT

In their groundbreaking monograph, *Metaphors We Live By* (1980), Lakoff and Johnson elaborate that metaphor is a phenomenon of language and thought. They argue that metaphors help people make sense of new, complex topics (Lakoff ve Johnson, 1980). Along with Lakoff and Johnson, various scholars such as Gerard Steen, Kövecses, Gibbs, and Cook contribute to the communicative and cognitive aspects of metaphor use and their theoretical works on metaphor propose prescriptive and descriptive analysis to clarify the complex world of metaphors in relation to language, mind and communication. Kövecses argues that metaphor is a cognitive-cultural phenomenon, and it can have cross-cultural variations (2005). Today metaphor is a well-established area in terms of theoretical framework which basically connect dissimilar concepts where the target domain is usually more abstract than the source domain. Steen has formulated MIP (Metaphor Identification Process), which is helpful in identifying metaphorical expressions and interpreting them systematically. Any written, oral or visual text bears complex and unique metaphors. And with the help of contextual metaphor theory readers can analyze the text by building connections and resemblances.

The purpose of this article is to investigate Yeats's mental operations in his creative employment of metaphors in a selection of his understudied imagistic poetry. The study is constructed in two stages: first, the theoretical framework and necessary terminology and vocabulary related to metaphors will be presented and then an empirical evaluation of metaphors in the selected Yeatsian imagistic poetry will be proposed. The theoretical formulization will be applied to the poems to suggest alternative interpretations between the literal and the figurative meaning of the metaphors. Yeats couples incompatible domains to reach surprising effects in his poetry. Yeats's metaphorical mappings materialize the immaterial concepts: In *The Balloon of the Mind*, for example, Yeats describes the abstract domain of writing imagist poetry by employing the concrete domain of a floating balloon; the writer's rambling ideas are likened to a floating balloon which needs to be controlled and shaped in order to produce an intensive imagist poem. Here the balloon as the source domain represents the ideas and feelings in the writer's mind, and the ideas are associated with the balloon freely floating in the wind. In *Where My Books Go*, Yeats connects the target domain act of reading with the source domain journey. The text travels from the writer to the reader and the reader experiences a unique journey in which he/she interprets the text through metaphors. Here the literary texts are characterized by means of the bird source domain. In *Swift's Epitaph*, *The Coming of Wisdom With Time* and *The Old Men Admiring Themselves in the Water*, Yeats benefits from source domains such as journey, tree and four seasons in order to materialize target domains such as life, death, and old age. Yeats associates old age with the concept of enemy, and he depicts death as a more serious threat. Whereas old age brings physical incompetency, death is the ultimate end.

Selected poems display that Yeats activates potential source domains such as balloon, journey, tree, autumn in order to describe abstract target domains such as writing, reading, life, old age and death, thus combining the aesthetic experience with certain concepts, formulating a body of conceptual metaphors. Yeats's metaphors highlight and emphasize particular aspects of a depiction to reveal his reasoning as a poet and to communicate his ideas with the readers. Metaphors that are linked to language, thought and culture can be instrumental for both the writer and the reader in order to achieve multiple critical responses. The first two poems *Balloon of the Mind* and *Where My Books Go* associate the target domains of acts of reading and writing with the source domain of journey. Literary works reach from the writer to the reader and the reader is engaged in a journey where he/she produces meaning by decoding the metaphors in the work. In these poems, literary works are depicted through the source domain of "bird". Yeats resembles literary works to birds which eventually reaches the reader. In *Balloon of the Mind* Yeats uses the balloon as source domain in order to emphasize that thoughts are abstract like poems. The reader associates the characteristics of balloon with the characteristics of thought. Hence the poem *Balloon of the Mind* can be formulated with "Thoughts are Balloons" and "Mind Is A Container" conceptual metaphors. Here the abstract concepts of "thought and mind" are materialized by the concrete concepts of "balloon and container". Similarly, in the last 3 poems that are examined in this paper, *Swift's Epitaph*, *The Coming of Wisdom With Time*, *Old Men Admiring Themselves in the Water* Yeats represents the target domains of life, death and old age through the source domains of journey, story, tree, and the four seasons. Yeats associates old age with enemy; however, death is a more severe threat than old age. Whereas old age brings physical incompetence, death brings the ultimate end. These poems observe motifs such as old age and death and can be formulated with "Life Is A Tree", "Life Is A Journey", "Death Is An Arrival", and "Old age Is Autumn" conceptual metaphors. Here the abstract concepts of "life, death and old age" are materialized by the concrete concepts of "tree, journey, arrival and autumn". The paper suggests that issues of novelty and the cohesion between the source and target domains can be deciphered through the conceptual metaphor theory.

Giriş

Geleneksel klasik Aristotile görüşe göre, metafor, sanat ve edebiyat eserlerinde dekoratif ve estetik amaçlı kullanılan ve yetenek gerektiren bir benzetme yöntemidir. Metaforlar benzetme, istiare, metonimi ile birlikte anılır ve bir kelimenin yerine başkasını kullanma olarak bilinir. Metafor genellikle edebi bir araç, bir söz sanatı olarak incelenmiştir ancak tarih, fen bilimleri, tıp, siyaset, hukuk ve eğitim alanlarında insan düşüncesinin nasıl şekillendiğini açıklayan analitik bir araç olma görevi de vardır. Günümüz metafor kuramında ise metaforun gündelik dilin ve düşüncenin bir parçası olduğu kabul görmüştür. Derrida'nın da vurguladığı gibi "metaforsuz dil yoktur" (Derrida, 1976, s. 67). Metaforları fark etme ve sistematik olarak yorumlamak için Lakoff ve Johnson'ın metafor kuramlarından faydalanılabilir. Metafor çalışmalarında dönüm noktası eser olarak kabul edilen *Metaphors We Live By* kitabında dilbilimci George Lakoff ve felsefeci Mark Johnson metaforun özünü, bir kavramı başka bir kavram aracılığı ile anlamaktır olarak ifade eder (Lakoff ve Johnson, 1980, s. 5). Kavramsal metafor alanında önemli çalışmaları olan Gerard Steen ise simile, alegori, ve analogi gibi terimlerin de metafor olarak kabul edilmesi gerektiğini savunur (Steen, 2002, s. 21). Kavramsal veya zihinsel/bilişsel metafor dil ve düşünce arasındaki bağlantıya bağlıdır. Bu yüzden metafor dilden daha çok düşünce ile ilişkilidir. Modern kuram, metaforun kavramsal boyutunu yani soyut kavramların somut varlıklar ile analılabilmesi için bilişselliğin önemini vurgular. *Metaphors We Live By* kitabı *Metaforlar - Hayat, Anlam ve Dil* başlığı ile 2005 yılında Gökhan Yavuz Demir tarafından Türkçeye tercümesi yapılarak dilimize kazandırılmıştır. Lakoff ve Johnson'a göre metaforlar insan düşünce ve duygularını ve bunların ifade edilmesinde kullanılan dilin belirlenmesinde etkilidir. Kavramların niteliğinden yola çıkılarak oluşturulan metaforik benzetmeler belirli kavramların daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve dile zenginlik katmak için kullanılır. Lakoff ve Johnson metaforun, kelimelerin değil kavramların ürünü olduğu ve gündelik hayatımızda fazlasıyla yer aldığı üzerinde durur. Örneğin evlilik ile ilgili metafor örneklerinde "Evlilik bir ortaklık, hayat boyu beraber bir yolculuk, dışarıdaki dünyadan ayrı bir cennet, bir büyüme aracı" olarak ifade edilebilir (Lakoff, Espenson ve Schwartz, 1991, s. 301-302).

Lakoff ve Johnson'a göre "Metafor sadece dilde değil düşünce ve eylemde de günlük hayatta yaygın olarak kullanılır" (Lakoff ve Johnson, 1980, s. 3). Robert Romanyszyn (1982) da psikolojik hayatın "metaforik bir yansıma" olduğunu savunur. Bu yüzden metafor yansımaya dayalı subjektif bir gerçektir. Kuramsal açıdan metafor sağlam temellere sahiptir: Johnson ve Lakoff, Kövecses, Gibbs, Cook, ve Steen'in teorik çalışmaları karmaşık metafor dünyasını anlamak için kuralcı (prescriptive) ve açıklamalı (descriptive) analiz yöntemleri ortaya koymuştur. Bu çalışmalar metaforlar üzerinde düşünerek kompleks ve benzersiz düşünce yapılarını benzetmeler ile anlayabileceğimizi ve kavramsal metafor kuramının metafor analizinde etkili bir araç olduğunu gösterir.

Kavramsal Metafor Kuramı hedef ve kaynak alan olmak üzere 2-alanlı modelleme sistemini ihtiva eder ve bu modelleme dil ve düşünce arasındaki kurulan bağ ile üretilir. Gündelik hayatta yaygın olarak kullanılan "Hayat bir yolculuktur" kavramsal metaforunda benzetilen ve soyut bir kavram olan "hayat" hedef alandır ve benzeyen ve somut bir kavram olan "yolculuk" kaynak alandır. Edebiyat metinlerinde de metafor, anlamı vurgulamak için kullanılır. Shakespeare'in *As You Like It* (Beğendiğiniz Gibi) oyununda geçen "bütün dünya bir tiyatro sahnesidir, bütün erkekler ve kadınlar da oyuncudur" sözünde dünya tiyatro sahnesine, erkek ve kadınlar da oyuncuya benzetilir. Soyut bir kavram olan "dünya" somut bir kavram olan "sahne"nin özelliklerini çağırıştırır. Bu bağlamda "dünya" hedef alan ve anlatmak istenilen konudur, "sahne" kaynak alan ve benzetme aracıdır.

Metafor genellikle edebiyat ile ilişkilendirilse de günlük hayatta metaforik ifadeler ile karşılaşmak mümkündür. Deignan "Kavramsal metafor kuramı metaforun dekoratif amaçlı bir

araç olduğunu reddeder, metaforun düşünce ve dolayısı ile dili yarattığını” iddia eder (Deignan, 2005, s. 23). Metafor dile anlam, çeşitlilik ve zenginlik katar: “doğru yolda adım atmak”, “peynir ekmek gibi satmak” gibi sabit ifadeler metaforik yani mecaz anlamda kullanılır. Metafor kullanıldığı bağlamda incelenir, örneğin “hayat bir yolculuktur” ifadesinde hayat konu, yolculuk ise araçtır ve konu ile araç arasında sıradışı benzerlik ve tecrübeler keşfedilebilir. Konu hedef alan, araç kaynak alandır. “konu/topic” ve “araç/vehicle” metafor analizinde temel kavramlardır (Coulthard vd., 2000, s. 102).

Kavramsal Metafor Kuramı (Conceptual Metaphor Theory)

Aristotle *Poetika* eserinde metafor üretmede yaratıcılığın ve zekanın önemini vurgulamıştır (Aristotle, 1961, s. 22). Ancak, Kövecses (2005) klasik metafor anlayışının tersini savunarak “metafora bilişsel/zihinsel ve dilsel bakış açısı” getirmiştir. Kövecses’e göre:

- (1) metafor, sözcüklerin değil kavramların alanıdır;
- (2) metafor sadece estetik ve sanatsal olarak değil, kavramları daha iyi anlatmak için kullanılır;
- (3) sadece dahilerin değil, günlük hayatta herkesin kendiliğinden spontan olarak kullandığı bir araçtır;
- (4) metafor dekoratif amaçlı değil, insan algısını, düşüncesini ve eylemini yapılandırmada kaçınılmaz bir parçadır.

Kövecses metaforun sadece sözcüklerle sınırlı olmadığını, dilsel, kavramsal, sosyo-kültürel, nöral ve bedensel düzeyleri de içerdiğini savunur (Kövecses, 2005, s. 8).

Metafor iki farklı alana ait kavramların birbirleri ile kısmi olarak benzeşmesidir. Hedef alan kavramı (the target domain) ile kaynak alan kavramı (the source domain) arasındaki aktarım üzerinden yorumlanır. Karmaşık kavramların zihindeki tasvirini çözmek için hedef ve kaynak alanın anlaşılması gerekir. Örneğin Lakoff ve Johnson (1980) soyut bir kavram olan “sevgi”yi çözümlenmek için “kap”, “yolculuk” gibi somut kaynak kavramlar kullanmıştır. “Love Is A Container, Sevgi Bir Kaptır” kavramsal metaforu sevgi ilişkileri ve kap kavramlarını ilişkilendirerek “Aşkın içinde hapsoldük”, “aşka/sevdaya düşmek”, “We are in love”, “We fell out of love”, gibi kişiler ve kabın içi ile ilgili edat ve terimler kullanılmaktadır. “Sevgi Bir Yolculuktur, Love Is A Journey” kavramsal metaforunda sevgililer ve yolcu arasında ilişkilendirme yapılır, sevgi soyut alanı, yolcuların karşılaşılabileceği problemler göz önünde bulundurularak yolculuk somut alanı ile benzeştirilir. Mecazi ifadede, (Linguistic metaphorical expressions, LME) “Bir ilişkide yol ayrımında olmak, They are at a crossroads in their relationship”, “Bu ilişki bir yere gitmiyor, This relationship isn’t going anywhere”, “İlişkide çıkmaz sokak, They’re in a dead-end relationship”, “Bu ilişkide yollarımız ayrıldı, We may have to go our separate ways”, “İlişki yoldan çıktı, Our relationship is off the track”, “sert kayaya çarpmak, The marriage is on the rocks” gibi kullanımlar mevcuttur (Lakoff, 2006, s. 189). Ayrıca benzer kavramsal metaforlar türetmek mümkündür. Sevgi Bir Yolculuktur kavramsal metaforuna benzer Kariyer Bir Yolculuktur kavramsal metaforu türetilir. Kariyer hedef alanı, yolculuk kaynak alana benzetilebilir.

George Lakoff, Jane Espenson ve Alan Schwartz (1991) "yayınlanmış kitap ve makale, öğrenci ödevleri, seminer” gibi metinlerden derlenerek Ana Metafor Listesi (Mater Metaphor List) oluşturmuştur. Bu liste tamamlanmış bir metafor kataloğu değil, genişlemeye ve gelişmeye müsait bir listedir (Mason, 2004, s. 24). Shutova da Ana Metafor Listesinin dildeki bütün metaforları ihtiva etmediğini ve geliştirilebileceğini belirtmektedir (Shutova, 2010, s. 690). Metafor listesini derlemek metaforları inceleyip uygun biçimde gruplandırmayı gerektirir. Mevcut liste tamamlanmış bir ürün değildir, gönüllü emek ile ortaya çıkmıştır. Metafor alanında çalışan araştırmacılara liste yol gösterebilir, araştırmacılar listeye katkıda bulunabilir. Düzenli

aralıklarla liste güncellenebilir. Liste kullanıcıları ve metafor araştırmacıları ekleme ve revizyon teklifinde bulunabilir. Yaygın kullanılan metafor analizinde bu liste iyi bir kaynaktır.

İmge ile metafor soyut kavramları somut nesnelere vasıtasıyla anlatması bakımından benzerlik gösterir. Soyut kavramları süslü bir dil ile anlatmak yerine, imge, insan zihninde oluşan somut ve doğrudan detaylar ile anlatır. İmgeci şiirler kısa ve özdir. Her sözcük önemlidir ve titizlikle incelenmelidir. İmgeci şiirler daha az kelime ile derin ve yenilikçi anlam ifade edebilmek için metaforlardan oluşur. "Pound ve Hulme metaphoru imgenin anahtarı gibi görür" (Crisp, 1996, s. 83). İmge ve metafor arasındaki bağ kısaltılmış ve sıkıştırılmış dildir (Pu, 2015, s. 79). Bu açıdan Yeats'in imgeci şiirlerini metafor kuramı vasıtası ile açıklamak faydalıdır.

Bu çalışmada incelenecek olan şiirler ve kavramsal metaforlar aşağıdaki gibidir:¹

Zihindeki Balon (The Balloon of the Mind -1919): "Fikirler Balondur" ve "Zihin Bir Kaptır"

Kitaplarım Nereye Gider (Where My Books Go -1919): "Okumak Bir Yolculuktur",

Swift Kitabesi (Swift's Epitaph - 1933): "Hayat bir yolculuktur", "Ölüm Bir Varıştır",

Zamanla Gelen Bilgelik (The Coming of Wisdom With Time -1916): "Hayat Bir Ağaçtır",

Suda Kendine Hayran Olan Yaşlı Adamlar (Old Men Admiring Themselves in the Water - 1904): "Yaşlılık Sonbahardır",

kavramsal metaforlarının kaynak ve hedef alanları incelenecektir.

Yeats'in şiirlerinde Ana Metafor Listesinde "Hayat Bir Yolculuktur" kavramsal metaforu yer alırken, listede yer almayan "Zihin bir balondur" veya "Ölüm bir varıştır" gibi kavramsal metaforlar da keşfedilmiş ve böylece yeni kavramsal metaforların oluşumuna katkı sağlama durumu ortaya çıkmıştır.

***The Balloon of the Mind (1919)*²**

Hands, do what you're bid;
Bring the balloon of the mind
That bellies and drags in the wind
Into its narrow shed.

Zihnin Balonu (1919)

Eller, yapman gerekeni yap;
Rüzgarda savrulan ve sürüklenen
Zihnin balonunu
Dar kulübesine getir.

4 dizeden oluşan imgeci şiirdeki özne, ellerine hitap ederek balonu kulübeye getirmesini söyler. Yükseklerde süzülen balon somut bir nesnedir ve zihinde yaratılan soyut düşünce ve varlıkları anlatmak için bir metafor olarak kullanılır. Balon eğer yakalanıp bağlanmazsa uçarak kaybolma riski vardır. Yine somut bir nesne olan "dar kulübe" soyut düşüncelerin eyleme geçirilmeye karar verildiği yer, zihindir. Dar kulübe ayrıca fikirlerin sıkıştırılıp şekillenmesi anlamına gelebilir. *Zihindeki Balon* şiiri yaratıcı yazmayı anlatmaktadır, düşünceleri toparlayıp yazma eylemi tıpkı uçuşan balonu kontrol altına alıp sürükleyerek kulübeye getirmeye benzetilmektedir. Balon, henüz olgunlaşmamış düşünceler gibi, "rüzgarda savrulmaktadır, belly and drag in the wind". İmgeci şiir haline getirebilmesi için yoğun ve öz bir dil kullanılmalıdır, bu yüzden dar bir kulübenin içine sıkıştırılmalıdır. Balon kaynak alanı, zihindeki fikir ve düşünceleri anlatır ve fikirler rüzgarda sürüklenen balona benzetilir. Şiirin öznesi emir cümlesi ile ellere seslenmekte, yapılması gerekenleri sırası ile yapmasını, rüzgarda uçuşan zihnin balonunu dar kulübeye getirip, şekillendirmesini istemektedir. Yazma süreci fikirleri oluşturma, zihinde düzenleme eylemlerini içerdiği için imgeci şairin zihni balona benzetilmiştir. Bu durumda "Zihin Bir Balondur", "Fikirler Balondur" ve "Zihin bir Kaptır"

¹ Şiirlerin Türkçe çevirileri yazara aittir. Şiirler, 1983 yılında R. Finneran editörlüğünde basılan *The collected poems of W.B. Yeats* Scribner Paperback Poetry kitabından alınmıştır.

² Finneran, s. 155.

kavramsal metaforları oluşturulabilir. Ana metafor listesinde hedef alan olarak Düşünceler Besindir, Düşünceler Yazıdır kavramsal metaforu yer almaktadır, ancak Yeats'in şiirinde ortaya çıkan "Zihin Bir Balondur", "Fikirler Balondur" ve "Zihin Bir Kaptır" metafor listesinde henüz bulunmamaktadır. Kavramsal metafor kuramı kullanılarak, metinlerde ortaya çıkarılan yeni kavramsal metaforlar, Ana Metafor Listesinin gelişmesini ve dilin zenginleşmesini sağlayacaktır.

***Where my Books go (1919)*³**

ALL the words that I utter,
And all the words that I write,
Must spread out their wings untiring,
And never rest in their flight,
Till they come where your sad, sad heart is,
And sing to you in the night,
Beyond where the waters are moving,
Storm-darken'd or starry bright.

Kitaplarım Nereye Gider (1919)

Söylediğim her söz,
Ve yazdığım her söz,
Yorulmak nedir bilmeden kanatlanmalı,
Ve uçarken asla dinlenmemeli,
Kederli, kederli kalbine ulaşınca kadar,
Ve gece sana şarkı söylemeli,
Suların aktığı yerin ötesine,
Fırtınaların kararttığı veya yıldızlı parlak.

Yazma eylemini konu alan şiirde, yazarın yorulmak bilmeyen satırları okuyucular ile buluşur, bütün gece okuyucuların üzgün kalplerini rahatlatır ve karışık zihinlerini sakinleştirir. Yazar kendine uzlaştırmacı, barış yapıcı mesuliyetler belirler. 7. dizede "suların aktığı yerin ötesine" metafizik anlam içerir. İnsan ilişkilerini normal akışın dışında arar. Son dizede ise: "Storm-darken'd or starry bright, Fırtınaların kararttığı veya yıldızlı parlak", şair aydınlatıcı rolünü bir kez daha vurgular. Yazar, kararlı veya bilgisiz zihinleri aydınlatma misyonu ile bilginin ışığına götürmelidir.

Yazarların toplumu aydınlatma rolünü anlatan *Where My Books Go* şiirinde kitaplar kuşlara benzetilerek, kişileştirme sanatı aracılığı ile kelimelerin kuş kanatları gibi açıldığı anlatılmaktadır. Edebiyat Eserleri Kuştur (Literary Works Are Birds) kavramsal metaforunda okuma eyleminin yolculuk olduğu çağrışımı vardır. 3. dizede okuma eylemi sonunda, okuyucunun kalbine ve zihnine ulaşma vardır. Okumak Bir Yolculuktur kavramsal metaforu şiirin başlığında "go" gitmek eyleminde somut bir şekilde yer alır. Yazmak ve okumak eylemleri ayrı ayrı ele alınmıştır. Yazarın görevi yazdıklarını özgür bırakmaktır, okuyucunun görevi ise yazılanları takdir etmek ve kıymet vermektir. Yazar da tıpkı kuşlar gibi hedefe ulaşınca kadar dinlenmek nedir bilmez. Okuma eylemi "kederli kalbi, sad heart" teselli ederken, üzüntü ve ıstırap duygularından kurtarabilir. Kitaplar, gece cıvıldaşarak okuyucusuna neşe, canlılık ve özgürlük getiren kuşlara benzetilmiştir. Yolculuk kaynak alanı, hayat ve okumak hedef alanlarını anlatır, günlük dilde sıkça kullanılan yolculuk metaforundan Yeats yenilikçi benzetmeler türetmiştir, *Where My Books Go* şiirinde edebiyat eserlerinin yazarın kaleminden okuyucunun kalbine gittiğini anlatmış, sözcüklerin bu hareketi yolculuk metaforu ile açıklanmıştır.

***Swift's Epitaph (1933)*⁴**

SWIFT has sailed into his rest;
Savage indignation there
Cannot lacerate his breast.

Swift Kitabesi (1933)

SWIFT sonsuz istirahate yelken açtı;
Oradaki öfke
Onun yüreğini yaralayamaz.

³ Finneran, s. 538.

⁴ Finneran, s. 250.

Imitate him if you dare,
World-besotted traveller; he
Served human liberty.

Cesaretin varsa, ona benzemeye çalış,
Dünyaya sevdalı yolcu; O
İnsan hürriyetine hizmet etti.

Şiirde 5. dizedeki “yolcu” kelimesinden anlaşılacağı gibi Hayat Bir Yolculuktur kavramsal metaforu kullanılmıştır. Yolcu kelimesi “dünyaya sevdalı, world-besotted” sıfatı ile tanımlanmış, deniz yolculuğu ise hayatı anlatmak için kullanılmıştır. Bu noktada Kuzey folklorunda Vikinglerin kahramanlarını gemide gömdüğüne gönderme izleri bulunabilir. Yelkenle ilerlemek yolculuğu temsil eder ve yolculuğun sonu ölümdür. Şiirde ayrıca Ölüm bir Varıştır kavramsal metaforu mevcuttur. Yeats sıradan ve yaygın olarak kullanılan Hayat Bir Yolculuktur kavramsal metaforunu sıradışı bir kullanım ile yansıtmış, hedef ve kaynak alan olarak Hayat Bir Yolculuktur Ana metafor listesinde yer alırken, İnsanlar Yolcudur, Ölüm Bir Varıştır metaforları bu listede henüz yer almamaktadır. Yolculuk kaynak alanının diğer bir hedef alanı “varıştır”, eğer hayat bir yolculuksa, ölüm de varış noktasıdır. Hayat Bir Yolculuktur kavramsal metaforu Ölüm Bir Varıştır kavramsal metaforunu üretmiştir.

***The Coming of Wisdom With Time (1916)*⁵**

Zamanla Gelen Bilgelik (1916)

Though leaves are many, the root is one;
Through all the lying days of my youth
I swayed my leaves and flowers in the sun;
Now I may wither into the truth.

Yapraklar çoktur, ama kök bir;
Gençliğimin yalan söyleyen yılları arasından
Yapraklarımı ve çiçeklerimi güneşte savurdum;
Şimdi gerçeğe çekilebilirim.

Şiirin tamamı büyümek, gençlik ve gençlere söylenen yalanlar ile ilgili bir metaforudur. “Yapraklar çoktur ama kök bir” dizesinde ağaç, hayatı anlatmak için bir metaforudur; yapraklar ise çocuklara veya gençlere söylenen yalanlar ve fantezileri veya fırsatları anlatmak için kullanılmıştır. Kök her zaman yerinde sabit duran gerçekleri temsil eder. Ağaç sonbaharda yapraklarını döker ve kış mevsiminde sararır solar. 4 dize, hayatın 4 çeyreğini temsil eder, her çeyrekte insan biraz daha olgunlaşarak bilge durumuna ulaşır. Gençlik yaprağa, yaşlılık köke benzetilmiş, yaşlandıkça köklere daha çok yaklaşmak ve kökte gerçeğe ulaşmak vurgulanmaktadır.

Zamanla Gelen Bilgelik şiiri yaşam ve ölüm arasında hayatın evrelerini anlatmaktadır. Mutluluk, üzüntü ve keder duygularını yansıtır. 4 dizeden oluşan kısa imgeci şiirde gençlik ve yaşlılık ile ilgili semboller kullanılmıştır. Gençliğin budalalık, bir yanılsama ve ilüzyon olduğu, yaşlılığın ise gerçeklerle karşılaşır bir hayal kırıklığı süreci olduğu vurgulanır. Yaprakların ve çiçeklerin güneşte savrulması dizesinde çiçekler güzel yalanları, kök ise erişkinliğin doğruluğunu anlatır.

Şiirde gençliğin kökleri betimlenir, kaybolan yapraklar yaşlılıkla birlikte azalır giden arzuları yansıtır. Gençliğin tecrübesizliğini, gençlik döneminin gizemli ve fırsatlarla dolu ancak bir ilüzyon olduğunu, “Through all the lying days of my youth, Gençliğimin yalan söyleyen yılları arasından” dizesi anlatmaktadır. Çocuklar büyüdükçe gerçeğin farkına varır, son dizede ise “Now I may wither into the truth, Şimdi gerçeğe çekilebilirim” yetişkinlik döneminin kederli gerçeklerine ulaşılır. Çocuklukta gizem ve iyiliklerle dolu bir dünyada mutlu olarak yaşayan birey, yaşlandıkça hayal kırıklığına uğrar. Şiirde hayatı anlatmak üzere ağaç metaforundan faydalanılmıştır. Güller güzelliği ve yalanları, kök ise hakikat ve erişkinliği temsil eder. Çiçeklerin solması ile birlikte yalan ve güzelliğin sona erdiğini, acımasız gerçeklerin gençliği bitirdiğini anlatılmaktadır.

⁵ Finneran, s. 93.

Şairin kullandığı “leaves, root, sway, flowers, ve wither (yapraklar, kök, savrulmak, çiçekler ve kuruyup büzülmek)” gibi söz varlıkları ağaçlarla ilgilidir. Hayat Bir Ağaçtır (Life Is A Tree) kavramsal metaforu ile ilişkilendirilebilecek şiirde soyut bir kavram olan “hayat” hedef alanı, kaynak alan olarak kullanılan “ağaç” ile somutlaştırılmıştır. Çiçekler ve yaprakların savrulduktan sonra kuruyup büzüşerek gerçeğe ulaştığı anlatılır. “Güneş” gençliğin enerjisini, çiçek ve yapraklar büyüyüp gelişmeyi, kuruyup büzüşmek ise yaşlanmayı dolayısı ile hayatın gerçeklerine ulaşıldığını temsil eder. Ağacın hayatı ve insanın hayatı arasında benzerlik kurulmuştur. “wither” sözcüğü ile bir ağacın zorlu hava şartlarına dayanması anlatılırken, insan hayatında mücadele edilen zorluklar ile kaybolan gençlik enerjisi ve gerçeğe ulaşma anlatılır. Yaşlılıkta gençliğin ve güzelliğin yerini bilgelik alır. "The Coming of Wisdom with Time, Zamanla Gelen Bilgelik" şiirinde ağaç kaynak alanından kökler ve yapraklar hayatı temsil etmek üzere kullanılır. Hayat Bir Ağaçtır metaforu Ana metafor listesinde yer alan Hayat Bir Yolculuktur ve Hayat Bir Kitaptır kavramsal metaforlarını çağrıştırmaktadır.

The Old Men Admiring Themselves in the Water (1904)⁶ Suda Kendilerine Hayran Olan Yaşlı Adamlar

I heard the old, old men say, “Everything alters, And one by one we drop away.” They had hands like claws, and their knees Were twisted like the old thorn-trees By the waters. “All that's beautiful drifts away Like the waters.” gider.”	Yaşlı adamların, “Her şey değişir, Ve teker teker azalırız” dediğini duydum, Pençe gibi elleri var ve dizleri yaşlı dikenli-ağaçlar gibi bükülmüş Suyun yanında “Güzel olan her şey su gibi sürüklenip
--	--

Coming of Wisdom with Time (Zamanla Gelen Bilgelik) şiirinde olduğu gibi Yeats yaşlanmak motifini ele almaktadır. Yaşlı adamların nehir kenarında sudaki yansımalarına baktıkları, yaşlılık hakkında konuştukları ve en sonunda kayıtsız kaldıkları anlaşılmaktadır. Güzel olan her şeyin bir gün sona ereceğini anlatan şiir, ölümü suda sürüklenip akıp gitmeye benzetir. Yazarın seçtiği “pençe gibi eller, dikenli ağaçlar gibi bükülmüş dizler ve sürüklenip akan su” gibi görme duyusuna hitap eden imgeler ve “değişim, azalma” içeren eylemler şiirin yaşlanmak temasını güçlendirmekte, etkili imgeler okuyucunun zihninde canlanmakta ve duygular hissedilirken, şiirin dizeleri sakın akan bir nehir gibi akmaktadır.

Şiirdeki anlatıcı genç karakter, yaşlı adamın “her şeyin değiştiğini ve teker teker azaldıklarını, güzel olan her şeyin sular gibi sürüklenerek akıp gittiğini” söylediğini dinler ve yaşlı adamın ellerinin pençe gibi, dizlerinin suyun yanındaki yaşlı dikenli ağaçlar gibi bükülmüş olduğunu gözlemler. Değişme 'alter' sözcüğü yaşlanma ile gelen kaçınılmaz değişimi anlatır. 3. dizede “teker teker azalma” sonbaharda yaprakların dökülmesini ve yaşlı adamın kendisini dökülen yapraklara benzettiğini gösterir; şiire melankolik bir duygu katar. Hayatın sonbaharını anlatan şiirde yaşlı adamların sudaki yansımalarına bakmaları, suyun akıp gitmesi geçen zamanı ve zamanla bütün güzelliklerin değiştiği ve akıp gittiği gösterilmektedir. Şiirin başlığında geçen su metaforu okuyucuya ayna ve yansıtma kavramlarını çağrıştıran, hayran kalma eylemini yaşlıların gerçekleştirmesi okuyucuyu şaşırtabilir. Bu durumda şiirin başlığı şiirin gerçek temasını yansıtılmamaktadır.

Suyun sürekli akışı, hayatın akışına benzetilirken, yaşlı adamların akıp giden zaman karşısında çaresizliği, hayatlarını kontrol edememeleri anlatılmaktadır. Su yaşlılık ve ölüm için bir sembol olarak kullanılmış, yazar su damlalarını çağrıştıran “Drop away” eylemini tercih

⁶ Finneran, s. 76.

etmiştir. “one by one, birer birer” söz grubu ile ölümün yalnız tecrübe edilen bir olgu olduğu pekiştirilmiş, yalnızlık ve ölümden sonra unutulmak fikri vurgulanmıştır. “drift away” söz dizisi de su kaynak alanından seçilmiştir. Şiirdeki pençe ve dikene yaklaşmama betimlemeleri ve yaşlı adamlar ile arasına mesafe koyma fikri şiirin genç bir anlatıcı bakış açısından üretildiğini ima etmektedir. Yılın son mevsimi ve sonbahar arasındaki ilişki Yaşlılık Sonbahardır kavramsal metaforunu işaret eder. Suların akıp gitmesi gibi zamanın geçmesi kaçınılmazdır, yaşlı adamın fiziksel değişiminin yaşlı dikenli bükülmüş bir ağaca benzetilmesi Yaşlılık Sonbahardır kavramsal metaforunu desteklemektedir.

Bu çalışmada incelenen ilk 2 şiir (*Balloon of the Mind (Zihnin Balonu)*, *Where My Books Go (Kitaplarım Nereye Gider)*) Okuma ve yazma eylemleri hedef alanlarını, yolculuk kaynak alanı ile eşleştirir. Yazardan okura ulaşan edebi eser ve okuyucunun eserdeki anlamı metaforlar aracılığı ile çözme yolculuğu betimlenir. Edebiyat eserleri kuş kaynak alanı ile açıklanır. Yeats eserleri kuşa benzetir ve okuyucuya ulaşmasını ister. Yeats, *Balloon of the Mind* şiirinde, şiirler gibi fikirlerin de soyut olduğunu anlatmak için balon imgesini kaynak alan olarak kullanır. *Balloon of the Mind* şiiri, Fikirler Balondur ve Zihin Bir Kaptır kavramsal metaforları ile formülize edilebilir. Burada soyut kavramlar olan “fikir ve zihin”, “balon ve kap” nesnelere aracılığı ile somutlaştırılır.

Bu çalışmada incelenen son 3 şiirde (*Swift's Epitaph (Swift Kitabesi)*, *The Coming of Wisdom With Time (Zamanla Gelen Bilgelik)*, *Old Men Admiring Themselves in the Water (Suda Kendilerine Hayran Olan Yaşlı Adamlar)*) yaşam ve ölüm, yaşlılık gibi hedef alanlarını temsil etmek için Yeats yolculuk, hikaye, ağaç ve dört mevsim gibi kaynak alanlardan faydalanır. Pruitt'in açıkladığı gibi (1988) "Yeats yaşlılığı düşman olarak görür ancak ölüm daha büyük ölçüde bir tehdittir. Yaşlılık fiziksel yetersizlik getirirse de ölüm dönüşü olmayan kati sonu getirir" (s. 38). Yaşlılık ve ölüm motiflerini işleyen şiirler Hayat Bir Ağaçtır, Hayat Bir Yolculuktur, Ölüm Bir Varıştır ve Yaşlılık Sonbahardır, kavramsal meataforları ile formülize edilebilir. Soyut kavramlar olan “hayat, ölüm ve yaşlılık”, “ağaç, yolculuk, varış ve sonbahar” nesnelere aracılığı ile somutlaştırılır.

Sonuç

Tarihi Aristotle'e kadar uzanan metafor çalışmalarının günümüzde kuramsal sistematiği oluşturulmuş, MIP (Metaphor Identification Process, Metafor Tanımlama Sistemi) ile her türlü metinde neredeyse matematiksel denklem çözer gibi metafor içeren ifadeler belirlenebilir duruma gelmiştir. Soyut bir kavramı, somut bir kavram ile kısmi eşleştirmek iki farklı alan arasında yenilikçi dil üretimine yol açar. Sonuç olarak, Yeats sıklıkla kullanılan ve ana metafor listesinde yer alan kavramsal metaforlar kullanmanın yanı sıra sıradışı metaforlar üretmek kavramsal metafor alanına katkılarda bulunmuştur. Bir yorumlama yöntemi olan Kavramsal Metafor Kuramı edebi metinlerin yorumunda okuyuculara ve bilim insanlarına bilinen sınırların dışına çıkarak yenilikçi anlamlar üretmelerine imkan tanıyan bir yöntem olarak kullanılabilir. Bu çalışma kavramsal metafor sisteminin farklı metinlere uygulanarak, dildeki yaratıcılığın sınırlarını metafor vasıtası ile çözümlemede model oluşturabilir.

Kaynakça

- Aristotle. (1961). *Aristotle's poetics*. New York: Hill and Wang.
- Crisp, P. (1996). Imagism's metaphors- a test case. *Language and literature*, 5(2), 79–92.
- Coulthard, M. ve Sarangi, S. (2000). *Discourse and social life*. London: Longman.
- Deignan, A. (2005). *Metaphor and corpus linguistics*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Derrida, J. (1976). *Of grammatology*. Gayatri Chakravorty Spivak (Çev.), Baltimore.

- Kövecses, Z. (2005). *Metaphor in culture: Universality and variation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, G., Espenson, J. ve Schwartz, A. (1991). *The master metaphor list. Technical report*, University of California at Berkeley.
- Lee, M. G. ve Barnden, J. A. (2001). Mental metaphors from the master metaphor list: Empirical examples and the application of the ATT-Meta system. *Cognitive Science Research Papers*. Birmingham: University of Birmingham.
- Mason, Z. J. (2004). CorMet: A Computational, corpus-based conventional metaphor extraction system. *Computational Linguistics*, 30(1), 23–44.
- Pu, Z. H. A. O. (2015). Rereading the imagist poetry in the light of the deconstructionist. *Studies in Sociology of Science*, 6(1), 76-80.
- Romanyshyn, R. (1982). *Psychological life: From science to metaphor*. Texas: University of Texas Press.
- Shutova, E. (2010). Models of metaphor in NLP. *Proceedings of the 48th annual meeting of the association for computational linguistics*. Sweden: Upsala University, 688-697
- Steen, G. (2002). Identifying metaphor in language: A cognitive approach. *Style*, 36(3), 386-406.
- Yeats, W. B. (1983). *The collected poems of W.B. Yeats*. R. Finneran (Ed), Scribner Paperback Poetry.
- Yeats, W. B. (2002). *In the seven woods; and, the green helmet and other poems: Manuscript materials*. Ed. D. Holdeman (Ed). Ithaca, NY: Cornell UP.
- <http://www.lang.osaka-u.ac.jp/~sugimoto/MasterMetaphorList/sources/index.html>,
20.06.2020